

Bortom de lämnade enkätsvaren

J. Borell, M. Alveteg, och K. Andersson

Abstract— När svarsfrekvensen på en kursvärdering är låg väcks frågan vad de som inte svarade tyckte. Om det finns upplevelseskillnader mellan de som fyller i kursvärderingen och de som inte gör det verkar det sannolikt att det även finns skillnader mellan de som fyller i kursvärderingen direkt när den skickas ut och de som fyller i den först efter flera påminnelser. För att undersöka detta närmare har vi grupperat inkomna kursvärderingssvar i fyra lika stora grupper efter den ordning svaren inkommit och analyserat hur svarens medelvärden ser ut för respektive grupp. Denna analys har vi gjort på LTH-nivå, samt för några utvalda program och kurser även på programnivå och kursnivå. Vår hypotes är att eventuella trender beträffande medelvärde skulle fortsatt om fler svar inkommit efter det att svarstiden gått ut. Vår undersökning fann få systematiska variationer, vilket tyder på att åsikterna inte skiljer sig systematiskt mellan de som svarar tidigt och de som svarar sent. Vår slutsats är att de som inte svarar alls antagligen tycker ungefär som de som svarat.

Index Terms— CEQ, kursutvärdering, kursvärdering, svarsfrekvens, trend

INLEDNING

STUDENTERNAS upplevelser bör vara centrala i utformandet av undervisning och examination. LTH använder Course Experience Questionnaire (CEQ) [1] som instrument för studenternas kursvärderingar, vilka utgör underlag i kursutvärderingsarbetet. CEQ vid LTH innehåller 26 påstående-items [1] (nedan kallade *frågor*) som besvaras på en femgradig skala (-100,-50,0,+50,+100), samt två fritextfrågor, F27: Vad tycker du var det bästa med den här kursen? och F28: Vad tycker du främst behöver förbättras?

Ibland svarar relativt få studenter på kursvärderingen. Detta kan väcka frågor som: Hur stor vikt bör läggas vid de lämnade svaren när svarsfrekvensen är låg? Har man fångat väsentliga delar av studentgruppens åsikter och uppfattningar? Kan man anta något om ett relevant systematiskt bortfall?

En tidigare undersökning av två utvalda LTH-kurser baserad på uppföljningsenkäter hittade inga systematiska skillnader mellan de som svarade och de som inte svarade på den ursprungliga enkäten [2], men från en så begränsad undersökning är det svårt att dra generella slutsatser.

Det finns flera sätt att försöka hantera låga svarsfrekvenser. Val av metod beror bl.a. på vilka skäl man antar ligger bakom låga svarsfrekvenser. Ett sätt att försöka öka tillförlitligheten hos kursvärderingssvar trots låga svarsfrekvenser är att be studenterna rapportera sin bedömning av vad deras medstudenter tycker i stället för att rapportera sina personliga

åsikter [3]. I försök gav detta även med betydligt färre svarande studenter motsvarande resultat som traditionella kursvärderingar.

En stickprovsbaserad metod att motverka enkättrötthet har varit framgångsrik inom ramen för ett CEQ-baserat kursutvärderingssystem [4] snarlikt LTH:s system för rapportering kursutvärdering. Bland studenterna vid ett visst utbildningsprogram lät man systematiskt olika tredjedelar av studentpopulationen svara på webbaserade kursvärderingsenkäter. Så länge fler än 25 individer svarade erhöles rimligt representativ information. De studenter som inte allokerats att svara för en viss kurs kunde ändå lämna kommentarer via utvärderingssystemet, men inte besvara enkäten.

Enligt den svenska högskoleförordningen ska högskolan arrangera kursvärderingar där alla studenter har möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på en kurs de gått. Därmed fungerar inte metoderna med bedömning av medstudenternas åsikter eller enkäter till stickprov av studenterna vid LTH. I stället bör vi försöka maximera svarsfrekvenserna och utveckla användningen av de svar som lämnas. Detta paper fokuserar på att stödja användningen av lämnade svar.

LTH:s CEQ-webenkät är öppen för svar i ungefär tre veckor. Om det finns trender över tiden hos de lämnade svaren inom enskilda kursvärderingsomgångar så är det möjligt att dessa trender skulle fortsatt om fler svar inkommit efter det att systemet stängt för inlämning, d.v.s. att de som inte svarat alls kanske tycker likt de som svarade sent. Vi har letat efter sådana trender över tid inom CEQ-data från LTH, i syfte att försöka se vad som finns bortom de lämnade enkätsvaren.

METOD

Studiens design

För att få en översikt studerades data på LTH-nivå. För att leta efter eventuella mönster på lägre nivåer studerades även data för vissa kurser och program. För alla nivåer studerades tre CEQ-frågor: F4, *Arbetsbördan har varit alltför tung*; F17, *Kursen känns angelägen för min utbildning*; samt F26, *Överlag är jag nöjd med den här kursen*. Vidare undersöktes vissa indirekta mått på LTH-nivå: Fritextsvarens längd, Kön, samt Ålder. Dessutom undersöktes Fritextsvarens längd jämfört med F26 (nöjdhet).

Data

Utgångspunkten för undersökningarna var databasen med samtliga webbaserade CEQ från LTH fr.o.m. läsperiod (lp) 2 2006/07 t.o.m. lp 4 2009/10, totalt 50252 enkäter från 840 kurser och 1889 kurstillfällen. Medelsvarsfrekvensen för

samtliga undersökta kurser var 44,5 %.

Det är möjligt att eventuella trender eller mönster i data tar ut varandra vid aggregering till LTH-övergripande nivå. Därför valde vi att även studera data dels på programnivå och dels på kursnivå. På *programnivå* valde vi ut A, I, V och W för att få program med olika antal studenter och olika karaktäristik beträffande pedagogik och kursformer. På *kursnivå* valde vi ut kurser (Tabell 1) från olika program, ämnen och nivåer. Med något undantag valdes kurser med medelhögt eller högt studentantal.

TABELL 1
UNDERSÖKNINGENS ENSKILDA KURSER

KURSKOD	NAMN
ABV620	Byggt teknik med arkitektur
ASBF05	Stadsbyggnadets grunder
EDAA01	Programmeringsteknik - fördjupningskurs
FMA420	Linjär algebra
FRT010	Reglerteknik, allmän kurs
KOK012	Organisk kemi, allmän kurs
KOOA01	Inledande kemi
MIO012	Industriell ekonomi, allmän kurs
VBR180	Risikanalysmetoder

Procedur

Inom var kursvärderingsomgång delades de avlämnade svaren in i fyra lika stora grupper efter hur snabbt svaren kom in, baserat på tidkodningen i databasen. Svaren inkommer typiskt ojämnt över tid (Fig. 1), med en stor andel precis i början, samt tillfälliga toppar efter vardera av de tre påminnelser som normalt skickas ut. Därmed motsvarar de fyra grupperna inte lika långa tidsintervall, utan den första gruppen har lämnat in inom en kort tidsrymd precis i början, med successivt längre tidsrymder för vardera av de följande fjärdedelarna av svaren. Genom studier av diagram letades efter tecken på trender över fjärdedelarna, beträffande medelvärden. En återkommande trend skulle innebära att linjerna för de fyra grupperna inte korsar varandra, vilket motsvarar att gruppernas CEQ-värden har en stabil rangordning.

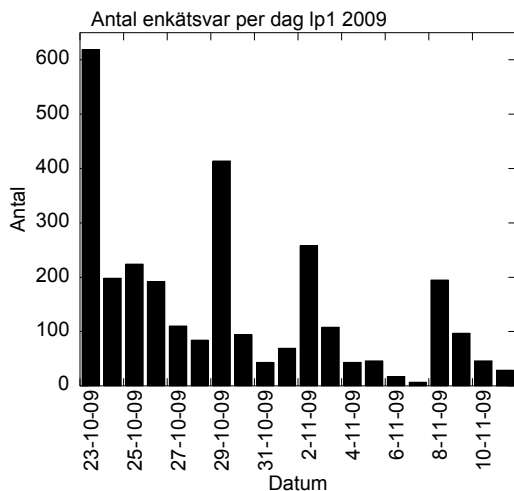

Fig. 1. Antal inlämnade enkätsvar per dag för läsperiod 1 2009. Mönstret ser väsentligen likadant ut för alla läsperioder.

RESULTAT CEQ-DATA

LTH-övergripande

För de undersökta CEQ-data (frågorna 4, 17 och 26) har vi inte sett några tydliga trender på LTH-nivå i svarsmedelvärden (Fig. 2).

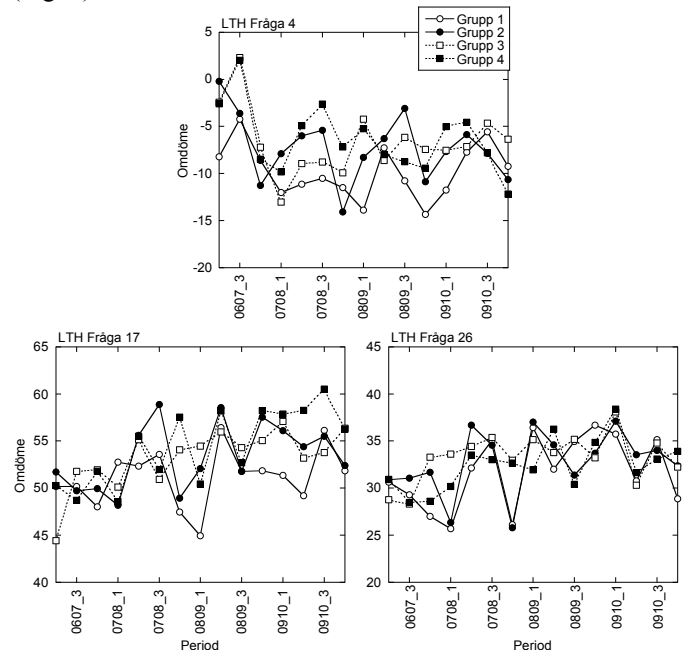

Fig. 2. Medelvärden för tre av CEQ-frågorna på LTH-nivå, uppdelat på de fyra svarsgrupperna för 15 läsperioder.

Programnivå

Inte heller på programnivå noterades några tydliga trender i svarsmedelvärden för de undersökta CEQ-frågorna över fjärdedelarna av de lämnade svaren. För exempel, se Fig. 3.

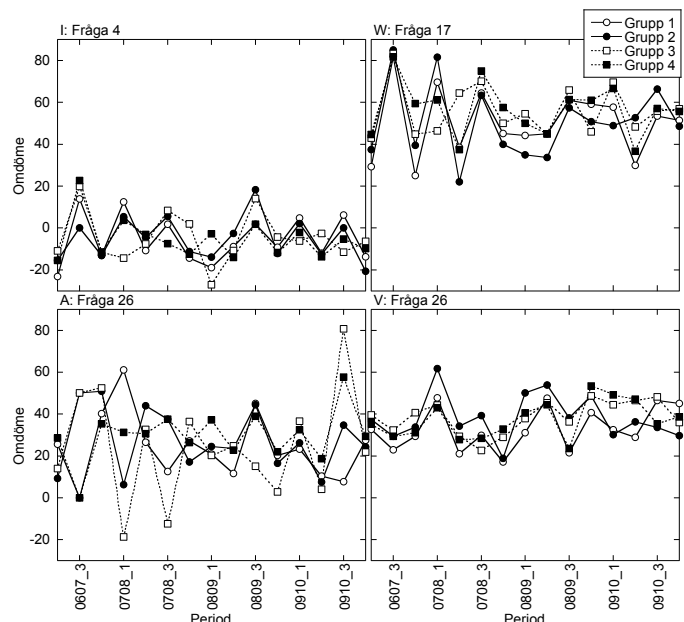

Fig. 3. Exempel på medelvärden för de undersökta CEQ-frågorna från I-, W-, A- och V-programmen, uppdelat på de fyra svarsgrupperna över 15 läsperioder.

Kursnivå

Över lag såg vi inga uppenbara trender i det studerade materialet. För exempel, se Fig. 4. För ABV620 noterades dock en trend beträffande Fråga 4 (arbetsbördan), där den fjärdedel som svarat sist rapporterar en lägre upplevd arbetsbörda än övriga grupper (Fig. 4). Antalet studenter för ABV620 var dock relativt lågt, mellan 31 och 42 stycken, och det finns bara data från tre kurstillfällen.

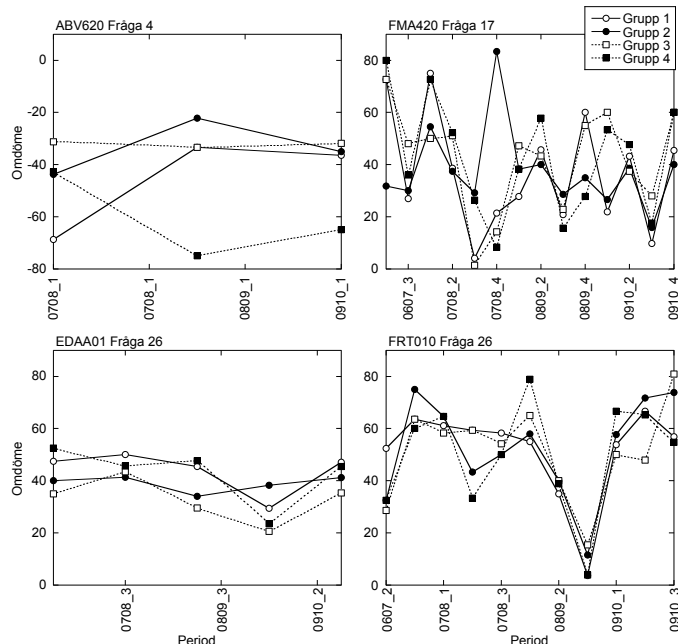

Fig. 4. Exempel på medelvärden för de undersökta CEQ-frågorna från fyra av nio studerade enskilda kurser, uppdelat på de fyra svarsgrupperna över förekommande läsperioder (3-15 st.).

RESULTAT INDIREKTA MÅTT

Fritextsvarens längd

Längden hos de fritextsvar som studenterna lämnar på frågorna 27 (det bästa) och 28 (behöver förbättras) samvarierar inte systematiskt med vilken fjärdedel av svaren de tillhör (Fig. 5). Det senaste året har värdena konvergerat något, jämfört med tidigare.

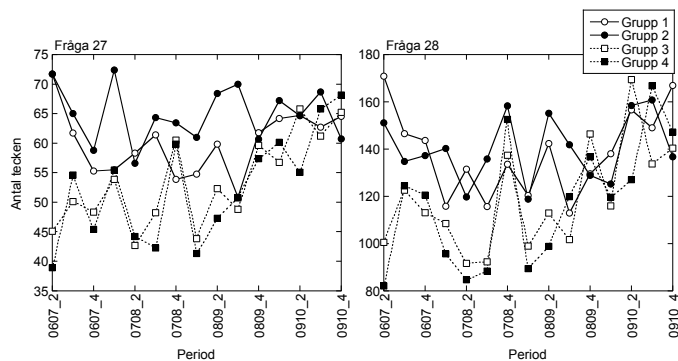

Fig. 5. Fritextsvarens genomsnittliga längd (antal tecken) för fråga 27 respektive fråga 28, uppdelat på de fyra svarsgrupperna över 15 läsperioder.

Fritextsvarens längd mot F26 (nöjdhet)

Även om kommentarlängden inte tycks samvariera med svarstillfället, så samvarierar fritextsvarens längd, speciellt fråga 28, med hur nöjda studenterna är (Fig. 6). Ju mindre

nöjda studenterna är med en kurs, desto längre text tenderar de att skriva om vad de tycker behöver förbättras. Systematiska samvariationer finns alltså, fast med annat än svarstillfälle.

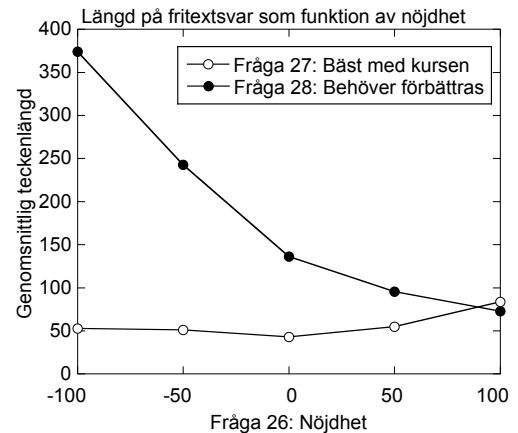

Fig. 6. Fritextsvarens genomsnittliga längd (antal tecken) för Fråga 27 respektive Fråga 28, som funktioner av svaren på Fråga 26 (nöjdhet), baserat på de 15 undersökta läsperioderna.

Ålder

Äldre studenter har till och med läsperiod tre 09/10 svarat senare. Detta framgår av Figur 7, vänstra delen, som visar att det genomsnittliga födelseåret oftast är tidigare för den sista fjärdedelen av de svarande i respektive läsperiod, vilket tyder på en tendens att äldre individer svarar senare.

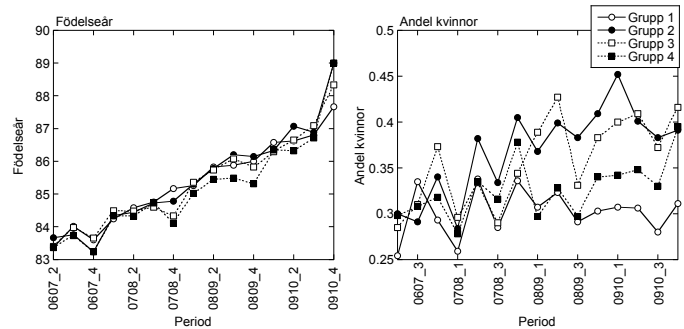

Fig. 7. Genomsnittligt födelseår (t.v.) respektive Könbalansen (t.h.), uppdelat på de fyra svarsgrupperna över 15 läsperioder.

Kön

En viss skillnad finns mellan könen, så tillvida att män de sista ett och ett halvt åren i undersökningen tenderat att svara mer i den första fjärdedelen samt något mer i den sista fjärdedelen, jämfört med kvinnorna (Fig. 7, högra delen).

DISKUSSION

Vår studie har inte funnit någon tydlig samvariation mellan vad man svarat i CEQ och när man lämnat sitt svar, vilket tyder på att åsikterna hos de som svarar sent inte skiljer sig från åsikterna hos de som svarar tidigt. I förlängningen kan det innebära att de som inte svarar alls inte heller systematiskt skiljer sig från de som har svarat. Detta överensstämmer med resultaten från [2]. Därmed rekommenderar vi att man i utvärderingsarbetet tillmäter de svar man faktiskt fått in stort värde. Dels förmedlar de uppfattningarna från de som svarat, dels kan de vara rimligt representativa även för de som inte

svarat; Bortom de lämnade enkätsvaren finns antagligen sällan några stora överraskningar.

Avsaknaden av samvariation mellan när man svarar på kursvärderingen och hur nöjd man är med en kurs tyder på att det inte bara är de minst nöjda som svarar. Samtidigt är det de minst nöjda av de svarande som skriver längst textsvar på fråga 28 (behöver förbättras).

Vår studie begränsades till tre av CEQ:s 26 frågor, vid fyra utvalda program respektive nio utvalda kurser. Det är möjligt att det utanför detta begränsade urval finns CEQ-frågor, program eller kurser där kursvärderingsdata uppvisar tydliga trender som vår studie inte funnit. Vidare har vi bara sökt efter enkla samband. Det är möjligt att det finns andra former av systematisk samvariation, kanske av mer komplex natur mellan flera variabler. Detta får fortsatta undersökningar testa.

Ett annat intressant tema att undersöka närmre är fritextsvarens innehåll. Ökad kunskap om detta kan användas för att stärka den konstruktiva tillämpningen av kursvärderingsdata.

Variationer av svarsfrekvensen samt möjliga förklaringar därtill kan undersökas för att identifiera 'best practice' och formulera rekommendationer som kan öka låga svarsfrekvenser. Att studenterna uppfattar adekvat återkoppling på sitt deltagande i kursvärderingar kan vara en nyckel till höga svarsfrekvenser [5;6].

REFERENSER

- [1] J. Borell, "Course Experience Questionnaire och högskolepedagogik," Lunds Universitet, 2008.
- [2] J. Borell and A. Gudmundsson, "Vad tycker de som inte svarat på kursvärderingsenkäten?," A. Sonesson and G. Amnér, (Eds.) *Proceedings från Utvecklingskonferensen 2009*. 2009, pp. 79-85.
- [3] J. Cohen-Schotanus, J. Schönrock-Adema, and H. G. Schmidt, "Quality of courses evaluated by 'predictions' rather than opinions: Fewer respondents needed for similar results," *Medical Teacher*, vol. 32, no. 10, pp. 851-856, 2010.
- [4] B. Tucker, S. Jones, and L. Straker, "Online student evaluation improves Course Experience Questionnaire results in a physiotherapy program," *Higher Education Research & Development*, vol. 27, no. 3, pp. 281-296, 2008.
- [5] S. Watson, "Closing the Feedback Loop: Ensuring Effective Action from Student Feedback," *Tertiary Education and Management*, vol. 9, pp. 145-157, 2003.
- [6] D. Kember, D. Leung, and K. P. Kwan, "Does the Use of Student Feedback Questionnaires Improve the Overall Quality of Teaching?," *Assessment & Evaluation in Higher Education*, vol. 27, no. 5, pp. 411-425, 2002.